

Ds 2017:39 Legitimation för hälso- och sjukvårdskuratorer

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) instämmer i att det finns ett stort värde i en god tillgång till relevant vidareutbildning för kuratorer såväl inom hälso- och sjukvården som inom andra områden.

SKL anser dock inte att införandet av en särskild yrkesexamen och legitimation och för kuratorer inom hälso- och sjukvården är ett ändamålsenligt och långsiktigt gynnsamt sätt att säkra tillgången på utbildade kuratorer.

Utvecklingen av hälso- och sjukvården går mot ett närmare och öppnare samarbete mellan olika verksamheter och de huvudmän som ansvarar för dem, med fokus på att möta medborgarnas behov. Att särskilja yrkestitel och kompetenskrav för de kuratorer som är anställda i verksamheter som regleras i hälso- och sjukvårdslagen från de kuratorer som är anställda i skolan och socialtjänsten bidrar inte till en sådan utveckling. Istället motverkas rörlighet mellan de olika verksamheterna och rekryteringen av kuratorer med relevant vidareutbildning riskerar att försvåras.

Regleringar av kompetenskrav och särskilda vidareutbildningar för vissa av de områden som socionomer är verksamma inom bör föregås av en analys som omfattar behoven och påverkan på kompetensförsörjningen såväl inom hälso- och sjukvården som inom skolan och socialtjänsten.

Förbundets ställningstagande

Legitimation och skyddad yrkestitel

SKL instämmer i bedömningen att kuratorn har en bred yrkesroll med en hög grad av självständighet. SKL anser dock inte att yrkesrollen för kuratorer inom hälso- och sjukvården skiljer sig från yrkesrollen för kuratorer inom andra verksamheter i så stor utsträckning att hälso- och sjukvårdskurator bör definieras och regleras som en egen profession. SKL avvisar därför förslaget.

Utvecklingen av hälso- och sjukvård går mot ett närmare och öppnare samarbete mellan olika verksamheter och mellan de huvudmän som ansvarar för dem, med fokus på att möta medborgarnas behov. Att försöka särskilja yrkestitel och kompetenskrav för de kuratorer som är anställda i verksamheter som regleras i hälso- och sjukvårdslagen från de kuratorer som är anställda i andra verksamheter bidrar inte till en sådan utveckling. Istället motverkas rörlighet mellan exempelvis elevhälsa, den sociala barn- och ungdomsvården och barn- och ungdomspsykiatri.

Även kommuner bedriver hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen, och många verksamheter där kuratorer ansvarar för psykosociala insatser omfattas såväl av socialtjänstlagen som av hälso- och sjukvårdslagen. Missbruks- och beroendevården är ett exempel på verksamhet där ansvaret är delat och överlappande mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården, och där arbetet knappast främjas av nya gränsdragningar mellan och genom verksamheter och yrkesgrupper.

För patienter, elever, brukare och deras närstående blir det sannolikt mycket oklart varför vissa kuratorer är legitimerade medan andra inte är det.

För att åstadkomma en välfungerande och långsiktigt hållbar utbildningsstruktur och motverka inlåsningseffekter måste eventuella regleringar av kompetenskrav och vidareutbildningar för de olika områden som kuratorer är verksamma inom analyseras och beredas samlat. Det är anmärkningsvärt att frågan om i vilken utsträckning arbetsuppgifter och behov av vidareutbildning sammanfaller respektive skiljer sig åt för de olika områden som kuratorer är verksamma inom inte verkar ha beaktats i de rapporter som ligger till grund för föreliggande förslag.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Legitimation för hälso- och sjukvårdskuratorer föreslås införas från den 1 januari 2019. SKL vill påpeka att förslaget till yrkesexamen som föreslås ligga till grund för legitimationen fortfarande är under beredning på Utbildningsdepartementet. Med hänsyn till lärosätenas planeringsprocesser och att Universitetskanslersämbetet måste utfärda examensrättigheter för utbildningar som leder till yrkesexamina kan utbildningsstart ske tidigast höstterminen 2019.

Om legitimation införs blir yrkestiteln hälso- och sjukvårdskurator skyddad. I författningskommentarerna påpekas att detta innebär att inte heller någon annan titel som kan förväxlas med hälso- och sjukvårdskurator får användas i yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvårdens område. Däremot anges att titeln skolkurator även fortsatt kan användas då titelskyddet endast gäller yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

Om en legitimation införs vill SKL påtala vikten av att skyddet för yrkestitel tillämpas med urskiljning under den föreslagna övergångsperioden på fem år. Den som är anställd som kurator inom hälso- och sjukvården men ännu inte uppfyller legitimationskravet bör kunna fortsätta använda titeln kurator under övergångsperioden.

Konsekvenser för hälso- och sjukvårdens huvudmän

SKL delar inte bedömningen att det enbart är under en begränsad övergångsperiod som införandet av en särskild yrkesexamen och legitimation för kuratorer inom hälso- och sjukvården får negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen.

Det finns inga garantier för att utbildningen till hälso- och sjukvårdskurator kommer att ges i tillräcklig omfattning och på tillräckligt många platser i landet. Det finns heller

inga garantier för att socionomer, som har en god arbetsmarknad, kommer att vilja utbilda sig i ytterligare ett år för att arbeta som kuratorer inom hälso- och sjukvården. Lärosätena har heller ingen skyldighet och inga incitament för att erbjuda utbildningen på deltid och på distans så att den går att kombinera med förvärvsarbete.

SKL vill också påtala att det parallellt pågår processer för att förlänga flera andra yrkesutbildningarna riktade mot hälso- och sjukvården, samtidigt som högskolor och universitet i dag i allmänhet når upp till sina takbelopp. Det finns en reell risk att dessa förlängningar sker på bekostnad av antalet utbildningsplatser, antingen på de utbildningar som förlängs eller på andra utbildningar, och kompetensförsörjningen för SKLs medlemmar riskerar därmed att försvåras ytterligare.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Henriksson
1:e vice ordförande